

การบูรณาการการท่องเที่ยวสีเขียวและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพบนฐานชุมชน:
มุมมองของนักท่องเที่ยวและคนในพื้นที่ชุมชนบางกะเจ้า จังหวัดสมุทรปราการ
Integrating Green Tourism and Wellness Tourism through a
Community-Based Approach: Perspectives of Tourists and Local
Residents in Bang Kachao, Samut Prakan

มนต์ศิระ จรุงสุทธิ¹ และ อัศวิน แสงพิกุล²
Monsira Jaroonsit¹ and Aswin Sangpikul²

Received: 06 December 2025; Revised: 28 January 2026; Accepted: 31 January 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือนชุมชนบางกะเจ้า จังหวัดสมุทรปราการ (2) ศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อการธำรงรักษาพื้นที่ธรรมชาติเชิงอนุรักษ์ (พื้นที่สีเขียว) และ (3) ศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่ดังกล่าว งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยกำหนดประชากรเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยอายุ 25 ปีขึ้นไปที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวชุมชนบางกะเจ้าอย่างน้อย 2 ครั้งและเข้าร่วมกิจกรรมด้านสุขภาพ และคนในชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ไม่น้อยกว่า 5 ปี คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยว ได้แก่ ความเป็นธรรมชาติและภาพลักษณ์ “ปอดของกรุงเทพฯ” กิจกรรมท่องเที่ยวที่หลากหลาย ความสะดวกในการเดินทาง และความเป็นมิตรของคนในชุมชน (2) ปัจจัยที่เอื้อต่อการธำรงรักษาพื้นที่สีเขียว ได้แก่ การรณรงค์พลังงานสีเขียว การให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้ธรรมชาติ และการควบคุมการก่อสร้างอย่างเหมาะสม และ (3) ปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่ พื้นที่สีเขียวที่เกื้อหนุนสุขภาพทางจิตใจ กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ อาหารและผลิตภัณฑ์สุขภาพจากชุมชน และบรรยากาศสงบที่เอื้อต่อการฟื้นฟูร่างกายและจิตใจ องค์ความรู้จากการวิจัยชี้ให้เห็นแนวทาง “การบูรณาการการท่องเที่ยวสีเขียวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพบนฐานชุมชน” ซึ่งสามารถใช้เป็นกรอบในการพัฒนาภาพลักษณ์

¹ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรการท่องเที่ยวและธุรกิจอเวนต์ คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต; Lecturer, Faculty of Tourism and Hospitality, Dhurakij Pundit University

² ผู้อำนวยการหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยว คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต; Graduate Program of Tourism Management, Dhurakij Pundit University
Corresponding Author, Email: jaroonsit@yahoo.com

และยกระดับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบางกะเจ้า ผ่านความร่วมมือของชุมชนและภาคีที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวสีเขียว; การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ; ชุมชนบางกะเจ้า

Abstract

This study aimed to (1) examine the factors attracting tourists to visit the Bang Kachao community in Samut Prakan Province, (2) investigate the factors contributing to the conservation of nature-based green areas, and (3) explore the factors promoting wellness tourism in the area. A qualitative research design was employed. The population comprised two groups: Thai tourists aged 25 years and above who had visited Bang Kachao at least twice and participated in health-related activities, and local residents who had lived in the community for no less than five years. Participants were selected using purposive sampling. Data were collected through participant observation and semi-structured interviews. The data were analyzed using content analysis.

The findings indicated that (1) key attraction factors included the natural environment and the image of Bang Kachao as the “Green Lung of Bangkok,” diverse tourism activities, convenient accessibility, and the friendliness of local residents; (2) factors supporting the conservation of green areas consisted of green energy campaigns, environmental education and nature-based learning, and appropriate control of construction; and (3) factors promoting wellness tourism included green spaces conducive to mental well-being, health-promoting activities, local healthy food and wellness products, and a peaceful atmosphere that facilitates physical and mental restoration. The study highlights an integrative approach that combines green tourism with wellness tourism through a community-based model, which can serve as a framework for strengthening destination image and enhancing sustainable tourism management in Bang Kachao through collaboration among the community and relevant stakeholders.

Keywords: Green Tourism; Wellness Tourism; Bang Kachao Community

บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้น เป็นการท่องเที่ยวเน้นการเรียนรู้และรักษาธรรมชาติ วัฒนธรรมชุมชน โดยนักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมลดผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งชุมชนบางกะเจ้าใน จังหวัดสมุทรปราการ เป็นพื้นที่สีเขียวเชิงอนุรักษ์อันอุดมสมบูรณ์ ซึ่งได้รับการขนานนามว่าเป็น ปอดของกรุงเทพมหานคร เนื่องจากตั้งอยู่กลางแม่น้ำเจ้าพระยาและมีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ที่หลากหลาย ทั้งป่าชายเลน สวนผลไม้ และเกษตรกรรมดั้งเดิม รวมถึงมีกิจกรรมหลากหลาย กิจกรรม เช่น การปั่นจักรยานชมธรรมชาติ การพายเรือคายักสำรวจคลองสายเล็ก และการเรียนรู้ ระบบนิเวศป่าชายเลน (หทัยรัตน์ เพชรพนทพร, ฤเดช เกิดวิชัย และ สุรมน จันท์เจริญ, 2563) พื้นที่แห่งนี้ ไม่เพียงแต่ทำหน้าที่เป็นแหล่งดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ และผลิตออกซิเจนให้กับมหานครเท่านั้น แต่ยังเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่สำคัญ สำหรับผู้ที่ต้องการหลีกเลี่ยงจากความวุ่นวาย ของชีวิตในเมือง รวมทั้งมีกิจกรรมเพื่อการออกกำลังกายและสุขภาพอีกหลาย เช่น การวิ่งออกกำลังกาย การปั่นจักรยาน การนวดไทย และอาหารเพื่อสุขภาพ เป็นต้น (รวีวรรณ วิโรจน์วรรณ, 2565) ด้วยระยะทางที่ใกล้เคียงกับกรุงเทพฯ ทำให้บางกะเจ้าเป็นจุดหมายปลายทางที่สะดวกสำหรับการท่องเที่ยวแบบไป-กลับในวันเดียว ทำให้แหล่งท่องเที่ยวชุมชนบางกะเจ้า จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ และมีศักยภาพในการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ที่ใกล้กรุงเทพมหานคร (พรมิตร กุลกาลยีนง, 2564)

ข้อเสียหลักของบางกะเจ้าคือ การเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่เน้นความยั่งยืนและการอนุรักษ์ และมีกิจกรรมเชิงสัมผัสธรรมชาติหลายกิจกรรม เช่น การปั่นจักรยานชมธรรมชาติ การพายเรือคายักสำรวจคลองสายเล็ก และการเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลน เป็นต้น (อภินาท พรหมทรัพย์, 2560) โดยกิจกรรมเหล่านี้จะให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสธรรมชาติ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตท้องถิ่น อีกทั้งเป็นกิจกรรมที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสร้างประโยชน์ให้ชุมชน ชุมชนบางกะเจ้าจึงกลายเป็นต้นแบบของการท่องเที่ยวสีเขียวในประเทศไทย (กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, 2560) การท่องเที่ยวในรูปแบบนี้สอดคล้องกับกระแสโลกที่ตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งลดผลกระทบทางลบต่อธรรมชาติ ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติอย่างแท้จริง (ศรีณัฐ ไทรชมภู และคณะ, 2560)

ทั้งนี้ มีนักวิชาการจำนวนมากที่ศึกษาหัวข้อวิจัยในพื้นที่ชุมชนบางกะเจ้าในด้านของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติหรือเชิงนิเวศเป็นจำนวนมาก เช่น ภาวิชัยกันธพร มงคลชาติ และคณะ (2565), พรมิตร กุลกาลยีนง (2564), รวีวรรณ วิโรจน์วรรณ (2565) และ ศรีณัฐ ไทรชมภูและคณะ (2560) อย่างไรก็ตาม หากวิเคราะห์ในเชิงลึกจะพบว่า งานวิจัยที่ศึกษาเชิงบูรณาการในพื้นที่ชุมชนบางกะเจ้า ในแง่ของการผสมผสานระหว่างการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และเชิงสุขภาพยังมีอยู่น้อยมาก ทั้งที่ชุมชนดังกล่าวมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเช่นกัน แนวคิดท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นแนวคิดด้านการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงสุขภาพ ซึ่งชุมชนบางกะเจ้าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ให้ ความสำคัญด้านสุขภาพ ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษามุมมองของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชุมชนที่มี

ต่อการท่องเที่ยวสีเขียวและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในชุมชนบางกะเจ้า เพื่อส่งเสริมศักยภาพและความโดดเด่นของพื้นที่ดังกล่าว อันจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าวทั้งในแง่ของการกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม ภายใต้บริบทการบริหารจัดการที่เหมาะสมของคนในพื้นที่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือนชุมชนบางกะเจ้า
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อการธำรงรักษาชุมชนบางกะเจ้าให้เป็นพื้นที่ธรรมชาติเชิงอนุรักษ์ (พื้นที่สีเขียว)
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่ชุมชนบางกะเจ้า

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เนื่องจากเป็นการศึกษาในมิติที่ลุ่มลึก ซึ่งงานวิจัยเชิงปริมาณอาจไม่สามารถหาคำตอบได้อย่างครอบคลุม โดยมุ่งศึกษาความคิดเห็นในเรื่องปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือนชุมชนบางกะเจ้า รวมทั้งปัจจัยที่ส่งเสริมให้ชุมชนบางกะเจ้าเป็นพื้นที่ธรรมชาติเชิงอนุรักษ์พื้นที่สีเขียวและปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่ชุมชนบางกะเจ้า

1.2 ขอบเขตด้านประชากร ประชากรในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังพื้นที่ชุมชนบางกะเจ้า จังหวัดสมุทรปราการ อายุ 25 ปีขึ้นไป เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ 1 โดยการหาคำตอบปัจจัยดึงดูดของชุมชนบางกะเจ้าจากนักท่องเที่ยว, 2 โดยการหาคำตอบปัจจัยที่เอื้อต่อการธำรงรักษาชุมชนบางกะเจ้าเป็นพื้นที่ธรรมชาติเชิงอนุรักษ์ (พื้นที่สีเขียว) และ 3 โดยการหาคำตอบปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่ชุมชนบางกะเจ้า และ 2) คนในชุมชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบางกะเจ้าไม่น้อยกว่า 5 ปี (เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ 2 และ 3)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview form) ซึ่งประกอบด้วยคำถามปลายเปิดที่ออกแบบไว้ล่วงหน้า เพื่อให้ผู้วิจัยสามารถสอบถามข้อมูลเชิงลึก และเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลแสดงทัศนคติ ความคิดเห็น และประสบการณ์ส่วนตัวอย่างเต็มที่ โดยดัดแปลงคำถามสัมภาษณ์จากรวบรวมที่เกี่ยวกับ (เช่น มนต์ศิระ จรุงสิทธิ์ และอัศวิน แสงพิบูล, 2568; มนต์ศิระ จรุงสิทธิ์ และเชียง เกาชิต, 2568; ภิวิษย์กันฐพร มงคลชาติ และคณะ, 2565; พรมิตร กุลกาลยีนยง, 2564) เพื่อให้ได้คำตอบด้านความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ในชุมชนบางกะเจ้าเกี่ยวกับการท่องเที่ยวสีเขียวในแต่

ละด้านที่ตรงประเด็นครอบคลุมตามที่วัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อ ตัวอย่างคำถามสัมภาษณ์ เช่น 1. ท่านคิดว่าปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวในชุมชนบางกะเจ้าคืออะไรและมีอะไรบ้าง (จากนักท่องเที่ยว) 2. ท่านคิดว่าปัจจัยที่ส่งเสริมให้ชุมชนบางกะเจ้าเป็นพื้นที่ธรรมชาติเชิงอนุรักษ์ (พื้นที่สีเขียว) คืออะไร (จากนักท่องเที่ยวและคนในชุมชน) 3. ท่านคิดว่าปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่ชุมชนบางกะเจ้า มีอะไรบ้าง (จากนักท่องเที่ยวและคนในชุมชน)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากนักท่องเที่ยว โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลตามคุณสมบัติต่อไปนี้ 1. กลุ่มนักท่องเที่ยว เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนบางกะเจ้า จังหวัดสมุทรปราการ อย่างน้อย 2 ครั้งขึ้นไป เพื่อให้มีความคุ้นเคยกับพื้นที่และกิจกรรมในชุมชนเป็นนักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมกิจกรรมด้านสุขภาพ เช่น ปั่นจักรยาน ออกกำลังกายในพื้นที่ เต้นแอโรบิก หรือกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพ 2. กลุ่มคนในชุมชน เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนบางกะเจ้า ไม่น้อยกว่า 5 ปี เพื่อให้มีความเข้าใจและมีประสบการณ์ในการอยู่อาศัยและใช้ชีวิตในพื้นที่อย่างลึกซึ้ง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยในครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อวิเคราะห์ประเด็นตามวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อวิเคราะห์คำตอบที่ได้ตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยการวิเคราะห์แยกแยะ จัดเนื้อหาตามวัตถุประสงค์การวิจัยและตีความสรุปผลวิจัยที่ได้รับให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 3 ข้อ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง มุมมองของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยวสีเขียวและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในชุมชนบางกะเจ้า จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยได้ทำการสรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์ ตามวัตถุประสงค์ทั้ง 3 วัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย	ผลการวิจัย	สาระสำคัญพอสังเขป
ปัจจัยที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือนชุมชนบางกะเจ้า	1. ความเป็นธรรมชาติและภาพลักษณ์ “ปอดของกรุงเทพฯ” 2. กิจกรรมหลากหลาย (ปั่นจักรยาน, พายเรือ, เดินชมสวน, ตลาดน้ำ, สปา และนวดแผนไทย)	บางกะเจ้ามีความโดดเด่นด้านพื้นที่สีเขียวขนาดใหญ่และอากาศบริสุทธิ์ ทำให้เหมาะกับการพักผ่อนแบบเชิงนิเวศและวัฒนธรรม มีเส้นทางจักรยานและกิจกรรมเรียนรู้ที่สร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวแบบ Slow Life
1. ความเป็นธรรมชาติและพื้นที่สีเขียว	3. ความสะดวกในการเดินทางจากกรุงเทพฯ	
2. กิจกรรมท่องเที่ยวหลากหลาย	4. วิถีชีวิตชุมชนและความเป็นมิตรของคนในพื้นที่	
3. ความสะดวกในการเดินทาง		
4. วิถีชีวิตชุมชนและความเป็นมิตรของคนในพื้นที่		

ตารางที่ 1 สรุปประเด็นปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือนชุมชนบางกะเจ้า

จากตารางที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าความเป็นธรรมชาติและพื้นที่สีเขียวเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด นักท่องเที่ยวชื่นชอบสภาพลักษณะ ปอดของกรุงเทพฯ ซึ่งให้ความรู้สึกผ่อนคลายจากความวุ่นวายในเมือง อากาศบริสุทธิ์ การเดินทางสะดวกและสามารถท่องเที่ยวแบบวันเดียวได้ กิจกรรมเด่นคือการปั่นจักรยาน พายเรือ และเยี่ยมชมตลาดน้ำบางน้ำผึ้งที่สะท้อนวิถีชีวิตชุมชน ความอบอุ่นและความเป็นมิตรของคนในพื้นที่ช่วยสร้างความประทับใจ และเสริมให้บางกระเจ้ากลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ตอบโจทย์คนเมืองได้ดี

วัตถุประสงค์การวิจัย	ผลการวิจัย	สาระสำคัญพอสังเขป
ปัจจัยที่เอื้อต่อการธำรงรักษาชุมชนบางกะเจ้าเป็นพื้นที่ธรรมชาติเชิงอนุรักษ์ (พื้นที่สีเขียว) 1. การรณรงค์พลังงานสีเขียว 2. การให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้ธรรมชาติ 3. การควบคุมการก่อสร้างอย่างเหมาะสม	1. ชุมชนบางกะเจ้ามีการจัดกิจกรรมรณรงค์ด้านพลังงานสีเขียว เช่น ส่งเสริมการใช้จักรยานและการเดินเท้าแทนการใช้รถยนต์ 2. มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมแก่เยาวชนและนักท่องเที่ยว 3. มีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านธรรมชาติ เช่น การศึกษาเกี่ยวกับนิเวศวิทยา ป่าชายเลน และพันธุ์ไม้ท้องถิ่น 4. มีการควบคุมการก่อสร้างอย่างเข้มงวดซึ่งจำกัดความสูงของตึกและทำให้เป็นอีกปัจจัยที่ทำให้ชุมชนบางกะเจ้าเป็นแหล่งท่องเที่ยวสีเขียว	ชุมชนบางกระเจ้าจัดกิจกรรมรณรงค์ด้านพลังงานสีเขียว โดยมี 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1. การส่งเสริมการใช้จักรยานและการเดินเท้า แทนการใช้รถยนต์ 2. การให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม แก่เยาวชนและนักท่องเที่ยว 3. การส่งเสริมการเรียนรู้ด้านธรรมชาติ เช่น ศึกษาเกี่ยวกับนิเวศวิทยา ป่าชายเลน และพันธุ์ไม้ท้องถิ่น

ตารางที่ 2 สรุปประเด็นปัจจัยที่เอื้อต่อการธำรงรักษาชุมชนบางกะเจ้าเป็นพื้นที่ธรรมชาติเชิงอนุรักษ์ (พื้นที่สีเขียว)

จากตารางที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่า ชุมชนบางกะเจ้ามีการจัดกิจกรรมรณรงค์ด้านพลังงานสีเขียว เช่น ส่งเสริมการใช้จักรยานและการเดินเท้าแทนการใช้รถยนต์ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้ชุมชนบางกะเจ้าเป็นพื้นที่ธรรมชาติเชิงอนุรักษ์ รวมถึงมีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมแก่เยาวชนและนักท่องเที่ยว และมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านธรรมชาติ เช่น การศึกษาเกี่ยวกับนิเวศวิทยาป่าชายเลน และพันธุ์ไม้ท้องถิ่นและมีการควบคุมการก่อสร้างอย่างเข้มงวดซึ่งจำกัดความสูงของตึกและทำให้เป็นอีกปัจจัยที่ทำให้ชุมชนบางกะเจ้าเป็นแหล่งท่องเที่ยวสีเขียว

วัตถุประสงค์การวิจัย	ผลการวิจัย	สาระสำคัญพอสังเขป
ปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในชุมชนบางกระเจ้า	1. มีพื้นที่สีเขียวและสวนสาธารณะที่เอื้อต่อสุขภาพจิต	การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของบางกระเจ้าผสมผสานธรรมชาติและวัฒนธรรมเข้าด้วยกัน นักท่องเที่ยวรู้สึกได้ถึงความผ่อนคลาย สดชื่น และมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพตนเองอย่างเป็นธรรมชาติ
1. พื้นที่สีเขียวที่เกื้อหนุนสุขภาวะทางจิตใจ	2. กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ (ปั่นจักรยาน, เดินชมธรรมชาติ, โยคะ, นวดแผนไทย)	
2. มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ	3. อาหารและผลิตภัณฑ์สุขภาพจากชุมชน	
3. มีอาหารและผลิตภัณฑ์สุขภาพจากชุมชน	4. บรรยากาศสงบเอื้อต่อการฟื้นฟูร่างกายและจิตใจ	
4. มีบรรยากาศสงบเอื้อต่อการฟื้นฟูร่างกายและจิตใจ		

ตารางที่ 3 สรุปประเด็นปัจจัยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในชุมชนบางกระเจ้า

จากตารางที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่า ชุมชนบางกระเจ้ามีปัจจัยที่ส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพกายและใจคือพื้นที่สีเขียวที่บรรยากาศสงบและอากาศบริสุทธิ์ช่วยลดความเครียดและฟื้นฟูจิตใจ กิจกรรมหลักที่ส่งเสริมสุขภาพ ได้แก่ การปั่นจักรยาน เดินชมธรรมชาติ โยคะ การนวดแผนไทย และการนั่งสมาธิในสวน นอกจากนี้ อาหารท้องถิ่นที่ใช้วัตถุดิบสดใหม่จากสวนในชุมชน ผักผลไม้อร์แกนิก และเมนูเพื่อสุขภาพ รวมถึงสุขภาพจิตและความผ่อนคลายการได้พักผ่อนในสภาพแวดล้อมที่สงบช่วยคลายเครียดและฟื้นฟูจิตใจอย่างมาก โดยประกอบไปด้วยกิจกรรมบำบัดเช่น โยคะ นวดแผนไทย และการนั่งสมาธิในสวนสาธารณะ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวไทย ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยว ประกอบไปด้วยความใกล้ชิดธรรมชาติ ความสงบ และภาพลักษณ์ “ปอดของกรุงเทพฯ” พื้นที่สีเขียวขนาดใหญ่ อากาศบริสุทธิ์ ที่อยู่ใกล้กรุงเทพฯ มีกิจกรรมที่น่าสนใจได้แก่การปั่นจักรยานชมสวน การพายเรือชมคลอง การเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน และการชิมอาหารท้องถิ่นที่ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียว ที่เน้นการเชื่อมโยงระหว่างมนุษย์กับธรรมชาตินอกจากนี้ กิจกรรมเชิงนิเวศและวัฒนธรรม เช่น การปั่นจักรยานและการเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน ยังสะท้อนถึงการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ที่กำลังเป็นที่นิยมในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รวีวรรณ วิโรจน์วรรณ (2565) พบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความพึงพอใจในปัจจัยดึงดูดด้านเส้นทางปั่นจักรยานในพื้นที่บางกระเจ้า อำเภอพระประแดง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริเวณพื้นที่บางกระเจ้ามีเส้นทางคมนาคมที่มีความสวยงามและมีความร่มรื่น สามารถเดินทางได้หลากหลาย รวมถึงด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว มีระดับความพึงพอใจต่อเส้นทางปั่นจักรยานในพื้นที่บางกระเจ้าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริเวณพื้นที่บางกระเจ้า มีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมและปลอดภัย และด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

กับคนในชุมชน เนื่องจากบางกะเจ้าเป็นแหล่งของการเรียนรู้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ชุมชนมีส่วนร่วม

ในทำนองเดียวกัน ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวไทย และคนที่อาศัยอยู่ที่ชุมชนบางกะเจ้า ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อการดำรงรักษาชุมชนบางกะเจ้าเป็นพื้นที่ธรรมชาติเชิงอนุรักษ์ พื้นที่สีเขียว ในชุมชนบางกะเจ้าได้แก่ มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ด้านพลังงานสีเขียว เช่น ส่งเสริมการใช้จักรยานและการเดินเท้าแทนการใช้รถยนต์ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้ชุมชนบางกะเจ้าเป็นพื้นที่ธรรมชาติเชิงอนุรักษ์ รวมถึงมีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมแก่เยาวชนและนักท่องเที่ยว และมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านธรรมชาติ เช่น การศึกษาเกี่ยวกับนิเวศวิทยาป่าชายเลน และพันธุ์ไม้ท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีณัฐ ไทรชมภูและคณะ (2560) พบว่า มีการสรุปกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนบางกะเจ้าในแต่ละประเภทและแต่ละแห่ง จะมีกิจกรรมการท่องเที่ยวแตกต่างกันไปตามสภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรของแต่ละพื้นที่ ให้นักท่องเที่ยวและผู้สนใจได้เลือก ข้อมูลด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้มีการแบ่งกิจกรรมไว้ดังนี้คือ กิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติกิจกรรมเรียนรู้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นตามความสนใจกิจกรรมที่ประยุกต์จากทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ กิจกรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น กิจกรรมชมวิถีวัฒนธรรม การจัดบริการจักรยานให้เช่าและบริการมัคคุเทศก์นำเที่ยว การพักค้างโฮมสเตย์ชมวิถีวัฒนธรรมของชุมชนพื้นที่คู้บางกะเจ้า

สำหรับผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวไทย และคนที่อาศัยอยู่ที่ชุมชนบางกะเจ้า ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า ปัจจัยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จาก สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพทั้งกายและใจ เช่น อากาศบริสุทธิ์ กิจกรรมกลางแจ้ง อาหารเพื่อสุขภาพ และกิจกรรมบำบัด เช่น โยคะและนวดแผนไทย ปั่นจักรยาน ล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยชุมชนบางกะเจ้าถูกส่งเสริมโดยปัจจัยที่ตอบโจทย์ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต ประกอบไปด้วยสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ ประกอบไปด้วยอากาศบริสุทธิ์รวมถึงกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพทางกาย ได้แก่ การปั่นจักรยานบนเส้นทางที่ปลอดภัยและร่มรื่น เป็นกิจกรรมหลักที่ถูกกล่าวถึงมากที่สุด กิจกรรมกลางแจ้งอื่น ๆ เช่น การพายเรือ การเดินชมธรรมชาติ และการทำสวน อาหารและโภชนาการ อาหารท้องถิ่นที่ใช้วัตถุดิบสดใหม่จากสวนในชุมชน ผักผลไม้ ออร์แกนิก และเมนูเพื่อสุขภาพที่ทำให้สุขภาพจิตดีและผ่อนคลายมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ หทัยรัตน์ เพชรพนทพรและคณะ (2563) พบว่า การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรม ควรให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางที่สื่อมากที่สุด ด้วยการใช้ออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ อินเทอร์เน็ต โลกโซเชียล ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน และกิจกรรมการท่องเที่ยวตามประเพณี รองลงมา คือ การบริหารจัดการทุนทางสังคม โดยควรสร้างเครือข่ายทางสังคมในการอนุรักษ์ด้านฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และทรัพยากรธรรมชาติโดยอาศัยองค์ความรู้ ภูมิปัญญาชุมชน เพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรม ในคู้บางกะเจ้า

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ของงานวิจัยเรื่องนี้เป็น การศึกษาเชิงบูรณาการระหว่างการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ (การท่องเที่ยวสีเขียว) กับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในชุมชนบางกะเจ้า จังหวัดสมุทรปราการ โดยผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยวระหว่างท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบางกะเจ้าในประเด็นท่องเที่ยวสีเขียว ได้แก่ กิจกรรมหลากหลาย (ปั่นจักรยาน, พายเรือ, เดินชมสวน, ตลาดน้ำ,สปา และ นวดแผนไทย) ส่วน ผลการวิจัยด้านเอื้อต่อการดำรงรักษาชุมชนบางกะเจ้า เป็นพื้นธรรมชาติเชิงอนุรักษ์ พื้นที่สีเขียว พบว่า ชุมชนบางกะเจ้ามีการจัดกิจกรรมรณรงค์ด้านพลังงานสีเขียว และผลการวิจัยจากการด้าน ปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในชุมชนบางกะเจ้า พบว่า ชุมชนบางกะเจ้าบรรยากาศ สบเหมาะกับการพักผ่อนและฟื้นฟูจิตใจและมีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ (ปั่นจักรยาน, โยคะ, นวด แผนไทย) ซึ่งผลวิจัยประเด็นดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่า เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่ผู้วิจัยบูรณาการปัจจัย ดึงดูดของชุมชนบางกะเจ้า จากผลการวิจัยวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อข้างต้นก่อให้เกิดความรู้ใหม่ที่ผู้วิจัย ได้ศึกษาการบูรณาการปัจจัยที่สำคัญในการส่งเสริมให้ชุมชนบางกะเจ้า เป็นพื้นที่การเชิงอนุรักษ์สีเขียวและเป็นท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยอื่น ๆ ที่ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาพื้นที่ ชุมชนบางกะเจ้า ในแง่ของเชิงอนุรักษ์และท่องเที่ยวสีเขียว โดยมิได้บูรณาการลักษณะเด่นอีกประการ หนึ่งของชุมชนบางกะเจ้าคือท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเข้าไปด้วย ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทาง ส่งเสริมให้ชุมชนบางกะเจ้า เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและสุขภาพ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว และกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชนต่อไป โดยสามารถสรุปตามกรอบแนวคิดภาพที่ 1

ภาพ 1 องค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัย

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปจากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยว ได้แก่ ความเป็นธรรมชาติและภาพลักษณ์ปอดของกรุงเทพฯ กิจกรรมหลากหลาย ความสะดวกในการเดินทาง และความเป็นมิตรของคนในพื้นที่ ส่วนด้านปัจจัยที่ส่งเสริมพื้นที่สีเขียว คือการรณรงค์พลังงานสะอาด การให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม และการควบคุมการก่อสร้างและปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่ พื้นที่สีเขียวที่ช่วยฟื้นฟูสุขภาพจิต กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ อาหารและผลิตภัณฑ์สุขภาพจากชุมชน และบรรยากาศสงบที่เอื้อต่อการพักผ่อน โดยจากการวิเคราะห์ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อสามารถสรุปข้อเสนอแนะแนวทางสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ควรใช้ความเป็นพื้นที่สีเขียวเชิงอนุรักษ์และภาพลักษณ์ “ปอดของกรุงเทพฯ” เป็นแกนหลักในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนบางกะเจ้า จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ความเป็นธรรมชาติ พื้นที่สีเขียวขนาดใหญ่ และบรรยากาศสงบ เป็นปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สำคัญที่สุด ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนควรร่วมกันรักษาและสื่อสารอัตลักษณ์ดังกล่าวอย่างชัดเจน ผ่านการประชาสัมพันธ์และการจัดกิจกรรมที่ไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อคงคุณค่าของพื้นที่ในฐานะแหล่งท่องเที่ยวใกล้เมือง ที่ตอบโจทย์การพักผ่อนและการฟื้นฟูสุขภาพกายและใจ

1.2 ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการและอนุรักษ์พื้นที่สีเขียวอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ชี้ให้เห็นว่า การรณรงค์ด้านพลังงานสีเขียว การให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม และการควบคุมการใช้พื้นที่ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยธำรงรักษาบางกะเจ้าให้คงความเป็นพื้นที่ธรรมชาติเชิงอนุรักษ์ ดังนั้น ควรสนับสนุนบทบาทของชุมชนในฐานะผู้ดูแลทรัพยากร ควบคู่กับความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อให้การท่องเที่ยวสีเขียวสามารถเติบโตได้โดยไม่กระทบต่อสมดุลของระบบนิเวศและวิถีชีวิตชุมชน

1.3 ควรบูรณาการการท่องเที่ยวสีเขียวเข้ากับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อสร้างคุณค่าและประสบการณ์การท่องเที่ยวแบบองค์รวม จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า พื้นที่สีเขียว กิจกรรมกลางแจ้ง และอาหารสุขภาพจากชุมชน มีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมสุขภาพกายและใจของนักท่องเที่ยว ดังนั้น การพัฒนากิจกรรมและรูปแบบการท่องเที่ยวควรมุ่งเชื่อมโยงกิจกรรมเชิงอนุรักษ์กับกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอย่างเป็นองค์รวม เพื่อยกระดับบางกะเจ้าให้เป็นที่ต้นแบบของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยชุมชนที่มีความยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งต่อไปควรใช้ ทั้งวิธีการเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ควบคู่กันไป การวิจัยเชิงปริมาณ (เช่น การใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่) จะช่วยยืนยันและสรุปผลการวิจัยในวงกว้าง ในขณะที่การวิจัยเชิงคุณภาพจะช่วยเจาะลึกถึงเหตุผลและประสบการณ์ behind the numbers ทำให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและน่าเชื่อถือมากขึ้นสำหรับการวางนโยบาย

2.2 ศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของ กลุ่มประชากรเฉพาะ เช่น กลุ่มครอบครัววัยทำงาน กลุ่มผู้สูงอายุที่อาจแสวงหาประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในบางกระเจ้าในรูปแบบที่ต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). ยุทธศาสตร์การส่งเสริมท่องเที่ยวสีเขียว (Green tourism) พ.ศ. 2560- 2564. สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2568, จาก <http://tourismlibrary.tat.or.th/medias/T26666.pdf>
- พรมิตร กุลกาลยืนยง. (2564). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนในคังบางกะเจ้า. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม*, 9(1), 32-41.
- ภวิชัยกันฐพร มงคลชาติ และคณะ (2565). การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมคังบางกะเจ้า จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 7(12), 877-893.
- มนต์ศิระ จรุงสุทธิ และเชียง เกาซิด (2568). การศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยในแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวสีเขียวแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติกรุงเทพมหานคร. *วารสารสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก*, 14(1), 76-82.
- มนต์ศิระ จรุงสุทธิ และอัศวิน แสงพิกุล (2568). ปัจจัยที่ส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่เจเนอเรชั่น z เดินทางไปท่องเที่ยวตลาดน้ำในเขตภาคกลางกรณีศึกษาเยาวชนระดับปริญญาตรี. *วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(2), 173-184.
- รวีวรรณ วิโรจน์วรรณ .(2565). แนวทางในการพัฒนาเส้นทางการบินจักรยานสำหรับนักท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่บางกระเจ้าอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 10(3), 96-109.
- ศรีณัฐ ไทรชมภู, บุญเกียรติ ไทรชมภู และปวีณา ปริญญากุล. (2560). ระบบสารสนเทศจัดการแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวพื้นที่คังบางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารวิจัยราชภัฏ พระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 12(1), 90-99.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒน์.
- หทัยรัตน์ เพชรพนทพร,ฤเดช เกิดวิชัย และ สุรมน จันท์เจริญ. (2563). ปัจจัยในการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมในคังบางกะเจ้า จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 25(3), 411-433.
- อภินาท พรหมทรัพย์. (2560). *การจัดการท่องเที่ยวสีเขียวในอำเภอมะนัง จังหวัดสตูล*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา